Downloaded from www.mycourses.co.za

higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

N270**(A)**(J22)H

NASIONALE SERTIFIKAAT

KOSTE- EN BESTUURSREKENINGKUNDE N5

(4010185)

22 Junie 2018 (X-Vraestel)
09:00–12:00

Hierdie vraestel bestaan uit 11 bladsye en 'n antwoordboek van 10 bladsye.

Downloaded from www.mycourses.co.za

Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.mycourses.co.za

DEPARTEMENT VAN HOËR ONDERWYS EN OPLEIDING
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

NASIONALE SERTIFIKAAT
KOSTE- EN BESTUURSREKENINGKUNDE N5
TYD: 3 UUR
PUNTE: 200

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. Lees AL die vrae aandagtig deur.
3. Nommer die antwoorde volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
4. Skryf netjies en leesbaar.

Downloaded from www.mycourses.co.za

Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.mycourses.co.za

AFDELING A

VRAAG 1

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf sle gs die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.1.1–1.1.20) in jou ANTWOORDBOEK neer.

1.1.1 Klokkaarte word gebruik om inligting oor die ... te verkry.

A totale werklike ure gewerk
B totale werklike aantal eenhede geproduseer
C totale werklike tyd wat aan ’n spesifieke taak bestee is
D werklike aantal werknemers wat in diens van die maatskappy is

1.1.2 Veranderlike koste per eenheid ...

A verander na gelang van die aantal goedere wat geproduseer word.
B bly dieselfde op alle produksievlakke.
C verander as die produksievlakke verander.
D verander in direkte verhouding tot die veranderinge in die produksievlakke.

1.1.3 Tydperkkoste is koste wat ...

A met ’n gegewe rekeningkundige tydperk geassosieer word in plaas van met ’n gegewe produk.
B konstant bly ongeag die veranderinge in die eenhede wat geproduseer word.
C bespaar kan word deur nie ’n gegewe alternatief te aanvaar nie.
D in direkte verhouding tot die veranderinge in volume verander.

1.1.4 Produksiekoste bestaan uit direkte materiaal plus ...

A direkte arbeid plus vervaardigingsbokoste.
B direkte arbeid.
C vervaardigingsbokoste.
D indirekte koste.

1.1.5 Die koste van grondstowwe gebruik kan in die ... gesien word.

A produksiekostestaat
B balansstaat
C kontantvloeistaat
D vervaardigingsbokosterekening

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

1.1.6 Oorverhaling beteken ...

A dat die werklike bokoste meer as die toegekende bokoste is.
B die aangewende bokoste vir die tydperk.
C dat die toegekende bokoste meer as die werklike bokoste is.
D geeneen van bogenoemde nie.

1.1.7 Omsettingskoste het betrekking op die kombinasie van ...

A vervaardigingsbokoste plus direkte materiaal.
B direktearbeidskoste plus vervaardigingsbokoste.
C direkte arbeid plus vervaardigingsbokoste.
D sowel A as B.

1.1.8 Taakkosteberekening ('job costing') beteken werk wat ... gedoen word.

A volgens die kliënt se behoeftes
B volgens vorige produksieskedules
C binne 'n uiters kort tydperk (spoedtaak)
D volgens 'n maatskappy se behoefte

1.1.9 Die netto inkomste vir 'n tydperk word in die ... bereken.

A balansstaat
B inkomstestaat
C kontantvloeistaat
D produksiekostestaat

1.1.10 Bestuursrekeningkunde is gemoeid met die verskaffing van inligting aan ...

A mense buite die onderneming.
B mense in die onderneming.
C aandeelhouers.
D die klante.

1.1.11 Korttermynbesluite kan as ... beskou word.

A strategiese besluite
B besluite om takke van die maatskappy oop te maak of toe te maak
C bedryfsbesluite
D sowel A as B

1.1.12 EEN van die bestuursfunksies is ...

A beheer.
B die instandhouding van die organisasiediagram.
C beplanning.
D Sowel A as B

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

1.1.13 EEN van die nadele van die stukwerkloonstelsel is dat ...

A daar geen direkte verwantskap tussen die betaling en die aantal eenhede geproduseer is nie.
B werkers nie volgens hul prestasie betaal word nie.
C dit tot swak gehalte werk kan lei.
D dit eenvoudig is om te gebruik.

1.1.14 Onvoltooide werk beteken werk wat ...

A afgehandel is.
B in produksie is.
C nog gedoen moet word.
D sowel A as B uitmaak.

1.1.15 Alle betalings per tjek word in die ... geboekstaaf.

A kontantontvangstejoernaal
B krediteurejoernaal
C kontantbetalingsjoernaal
D algemene joernaal

1.1.16 Prima koste sluit direkte ... in.

A materiaal plus direktearbeidskoste
B arbeidskoste plus vervaardigingsbokoste
C materiaal plus fabrieksbokoste
D materiaal plus direkte arbeid plus fabrieksbokoste

1.1.17 'n Betaalstaat word opgestel om rekord te hou van ...

A al die werknemers se persoonlike inligting.
B betalings wat tydens die finansiële tydperk gemaak is.
C alle lone en salarisse wat aan werkers betaal is.
D betalings wat aan verskaffers gemaak is.

1.1.18 Wanneer direkte materiaal aangekoop word, word die materiaalkontrolerekening ...

A gedebiteer en die debiteurekontrolerekening gekrediteer.
B gedebiteer en die produksiekontrolerekening gekrediteer.
C gedebiteer en die krediteurekontrolerekening gekrediteer.
D gekrediteer en die krediteurekontrolerekening gedebiteer.

1.1.19 Ledige tyd beteken verlore tyd weens ...

A knelpunte ('bottlenecks').
B foutiewe produksie.
C die onklaarraking van masjiene.
D Sowel A as B

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

1.1.20 Kosterekeningkunde vorm 'n skakel tussen finansiële rekeningkunde en ...

A bestuursrekeningkunde.
B ondernemingsbestuur.
C voorraadbestuur.
D Sowel A as B

(20 × 2) **(40)**

1.2 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Kies die antwoord en skryf slegs 'waar' of 'onwaar' langs die vraagnommer (1.2.1–1.2.10) in jou ANTWOORDBOEK neer.

1.2.1 Eenheidskoste is die koste om een eenheid te produseer.

1.2.2 Finansiële rekeningkunde verskaf inligting aan eksterne gebruikers.

1.2.3 Nietersaaklike koste is daardie koste wat nie deur besluite beïnvloed word nie.

1.2.4 Geld wat betaal word aan 'n verwer wat speelgoed versier, word as direkte arbeid geklassifiseer.

1.2.5 Oortydpremies word as indirekte arbeid beskou.

1.2.6 Die koste van ledige tyd word nie as vervaardigingsbokoste gehanteer nie.

1.2.7 Politieke onrus oefen geen invloed op arbeidsproduktiwiteit uit nie.

1.2.8 Die kostestelsel is die verskillende maniere waarop die kostedata verwerk en beoordeel word.

1.2.9 Taakkosteberekening word op grond van historiese koste gedoen.

1.2.10 Leiding is die vaardigheid waarmee prestasie beïnvloed en geïnspireer word. (20)

(10 × 2) **[60]**

TOTAAL VIR AFDELING A: 60

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

AFDELING B

VRAAG 2

2.1 Die volgende inligting uit DBZ Manufacturers se rekords vir die week geëindig 15 September 2017 word aan jou voorgelê:

Normale werksdae: Maandae tot Vrydae
Middagetebreuk: Enige tyd ná 12:00 vir EEN huur lank (vergoed)
Normale loon per uur: R15,00
Oortydtarief: Saterdae, 1,25 maal die normale tarief
Sondae, dubbel die normale tarief
Pensioen is teen 9% van normale vergoeding aftrekbaar
Mediese fonds: 0,8% van normale vergoeding
SIBW (inkomstebelasting): 10% van belasbare inkomste
Personeelvereniging: R60,00
WVF: 1% van normale vergoeding

TABEL 1

NELISIWE NTULI SE WERKUURREGISTER – 17 SEPTEMBER 2017

WEEKSDAG	OGGEND		MIDDAG		NORMALE TYD
	IN	UIT	IN	UIT	
Maandag	08:00	12:00	13:00	16:00	(2.1.1)
Dinsdag	08:00	12:00	13:00	16:00	(2.1.2)
Woensdag	08:00	12:00	13:00	16:00	(2.1.3)
Donderdag	08:00	12:00	13:00	16:00	(2.1.4)
Vrydag	08:00	12:00	13:00	14:00	(2.1.5)
Saterdag	08:00	12:00			(2.1.6)
Sondag	08:00	11:00			(2.1.7)

TABEL 2

NELISIWE NTULI SE VERDIENSTE

VERGOEDING	URE	TARIEF	BEDRAG	AFTREKKINGS	BEDRAG
		R	R		
Normale inkomste	(2.1.8)	R15	(2.1.9)	WVF	(2.1.16)
Oortyd: 1,25		(2.1.10)	(2.1.11)	Inkomstebelasting	(2.1.17)
Oortyd: 2		(2.1.12)	(2.1.13)	Mediese fonds	(2.1.18)
Totale vergoeding			(2.1.14)	Personeelvereniging	R50
Belasbare inkomste			(2.1.15)	Pensioen	(2.1.19)
				Totale aftrekkings	(2.1.20)
Netto loon					(2.1.21)

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

VERLANG

Bereken die waardes in TABEL 1 en TABEL 2 deur slegs die antwoord langs die vraagnommer (2.1.1–2.1.21) in jou ANTWOORDBOEK neer te skryf.

LET WEL: Bereken TABEL 2 (verdienste) aan die hand van TABEL 1 (werkuurregister) en die gegewe inligting. (25)

2.2 Die volgende is Photo Frame Manufacturers se produksiekoste vir Desember 2017:

Vaste koste	R400 000,00
Veranderlike koste	R40 000,00
Eenhede geproduseer	2 000,00

2.2.1 Bereken die vaste koste per eenheid as 200 000 eenhede geproduseer sou word. (2)

2.2.2 Bepaal die totale vaste koste as 10 000 eenhede geproduseer sou word. (2)

2.2.3 Bereken die veranderlike koste per eenheid as 4 000 eenhede geproduseer sou word. (3)

2.2.4 Bereken die totale koste as die maatskappy 5 000 eenhede sou produseer. (3)

[35]

VRAAG 3

Pure Car Bpk. produseer onderdele vir motorvoertuie.

Die saldo's op 1 Augustus 2016

Grondstowwe voorhande	40 000
Werk steeds in produksie	50 000
Afgewerkte goedere	60 000

Die volgende transaksies moet vir Augustus 2016 geboekstaaf word:

Grondstof aan produksie uitgereik	
Direkte materiaal	170 000
Indirekte materiaal	29 000
Lone betaal	
Direkte arbeid (5 500 uur gewerk)	320 000
Indirekte arbeid	64 000
Grondstof by verskeie krediteure aangekoop	202 000
Waardevermindering op fabriekstoerusting	22 000
Koste van verkope vir Augustus 2016	570 000

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

Goedere ter waarde van R650 000,00 is voltooi en moet na die Afgewerktegoedere-rekening oorgeplaas word. Die vervaardigingsbokoste word teen R35,00 per arbeidsuur verhaal.

VERLANG

Stel die volgende grootboekrekeninge in 'n geïntegreerde rekeningkundige stelsel op. Al die grootboekrekeninge moet behoorlik aan die einde van Augustus 2016 gebalanseer word.

3.1	Grondstofkontrole	(6)
3.2	Produksiekontrole	(7)
3.3	Afgewerktegoederekontrole	(5)
3.4	Vervaardigingsbokostekontrole	(7)
		[25]

VRAAG 4

4.1 Mev Smith is die eienaar van Designer Sitting Bpk. Designer Sitting Bpk. vervaardig ontwerpersrusbanke en gebruik 'n maksimum van 250 000 m² en 'n minimum van 115 000 m² hout per jaar. Die bestelkoste beloop R15,00 per vierkante meter (m^2) per bestelling. Die maksimum besteltyd is twee weke en die minimum besteltyd is een week. Die voorraadhoukoste per jaar het verlede jaar R10,00 per m^2 beloop, maar hierdie koste het sedertdien met 20% gestyg.

Die maatskappy word 50 weke per jaar bedryf.

VERLANG

4.1.1	Bereken die bestelpunt.	(5)
4.1.2	Bereken die ekonomiesebestelhoeveelheid.	(7)
4.1.3	Bereken die maksimum voorraad wat gehou kan word.	(5)

Downloaded from www.mycourses.co.za
Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.mycourses.co.za

4.2 Cellphone Manufacturers het die volgende transaksies ten opsigte van materiaal CD01 vir Mei 2016 aangegaan. Hy het al sy grondstowwe by Inspection Suppliers aangekoop.

Mei	1	Voorraad voorhande: 75 eenhede @ R7,00 elk
	2	Koop 100 eenhede @ R8,00 elk aan
	4	Reik 50 eenhede aan die fabriek uit
	5	Koop 200 eenhede @ R11,00 elk aan
	9	Reik 60 eenhede aan die fabriek uit
	24	Reik 90 eenhede aan die fabriek uit
	28	Koop 170 eenhede @ R16,00 elk aan
	30	Stuur 100 eenhede aan Inspection Suppliers terug (28 Mei ontvang)

VERLANG

Bereken die waarde van materiaal CD01 aan die hand van die geweegde gemiddelde metode. (Rond al die bedrae af tot die naaste TWEE desimale.) (18)
[35]

VRAAG 5

Die volgende inligting is uit Booth Manufacturers se boeke geneem:

	VOORRADE	
	1 Maart 2015	**29 Februarie 2016**
Materiaalkontrole	57 000	43 000
Onvoltooide werk	43 000	22 300
Afgewerkte goedere	56 000	44 000

TRANSAKSIES GEBOEKSTAAF

Materiaal aangekoop	250 000
Omset	840 000
Direkte arbeid	70 000
Indirekte arbeid	44 000
Administratiewe koste	52 000
Versekering van fabriek	42 000
Bemarkingskoste	35 000
Elektrisiteit vir fabriek	48 600
Huur van fabrieksperseel	26 400
Waardevermindering van fabrieksmasjinerie	32 800
Direkte materiaal na fabriek oorgeplaas	190 000

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

BYKOMENDE INLIGTING

Vervaardigingsbokoste word aangewend teen 70% van direkte materiaal gebruik.

VERLANG

5.1 Berei 'n produksiekostestaat vir die jaar geëindig 29 Februarie 2016 voor. (20)

5.2 Bereken die inkomstestaat vir die jaar geëindig 29 Februarie 2016. (10)
[30]

VRAAG 6

Die volgende inligting hou verband met 'n vervaardigingsafdeling van Comfortable Furniture:

	BEGROTE DATA	**WERKLIKE DATA**
Direkte materiaal	100 000	140 000
Direkte arbeid	200 000	250 000
Produksiebokoste	200 000	230 000
Direktearbeidskoste	50 000	62 500
Masjienure	40 000	50 000

VERLANG

6.1 Bereken die voorafbepaalde bokostetarief vir die tydperk op grond van die volgende:

6.1.1 Direktearbeidskoste

6.1.2 Masjienure

(2 × 3) (6)

6.2 Bereken die produksiebokoste wat op grond van die bokostetariewe, wat in VRAAG 6.1.1 en 6.1.2 hier bo bereken is, gevra moet word. (6)

6.3 Bereken die onder-/oorverhaling van die produksiebokoste as daar veronderstel word dat die masjienuur-absorpsietarief gebruik word. (3)
[15]

TOTAAL VIR AFDELING B: 140
GROOTTOTAAL: 200

Downloaded from www.mycourses.co.za

Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER													
SENTRUMNOMMER													

KOSTE- EN BESTUURSREKENINGKUNDE N5

22 JUNIE 2017

ANTWOORDBOEK

SLEGS VIR EKSAMINATOR EN MODEREERDER SE GEBRUIK		
VRAE	**EKSAMINATOR SE PUNT**	**MODEREERDER SE PUNT**
AFDELING A		
VRAAG 1		
AFDELING B		
VRAAG 2		
VRAAG 3		
VRAAG 4		
VRAAG 5		
VRAAG 6		
TOTAAL		
PERSENTASIE		**%**

MOET NIE HIERDIE ANTWOORDBOEK BY ENIGE ANDER ANTWOORDBOEK INVOEG NIE.

Hierdie antwoordboek bestaan uit 10 bladsye.

‘

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER

SENTRUMNOMMER

AFDELING A

VRAAG 1

1.1 1.1.1 _____
1.1.2 _____
1.1.3 _____
1.1.4 _____
1.1.5 _____
1.1.6 _____
1.1.7 _____
1.1.8 _____
1.1.9 _____
1.1.10 _____
1.1.11 _____
1.1.12 _____
1.1.13 _____
1.1.14 _____
1.1.15 _____
1.1.16 _____
1.1.17 _____
1.1.18 _____
1.1.19 _____
1.1.20 _____

(20 × 2) (40)

1.2 1.2.1 _____
1.2.2 _____
1.2.3 _____
1.2.4 _____
1.2.5 _____
1.2.6 _____
1.2.7 _____
1.2.8 _____
1.2.9 _____
1.2.10 _____

(10 × 2) (20)
[60]

TOTAAL VIR AFDELING A: 60

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER

SENTRUMNOMMER

AFDELING B

VRAAG 2

2.1

2.1.1 _____

2.1.2 _____

2.1.3 _____

2.1.4 _____

2.1.5 _____

2.1.6 _____

2.1.7 _____

2.1.8 _____

2.1.9 _____

2.1.10 _____

2.1.11 _____

2.1.12 _____

2.1.13 _____

2.1.14 _____

2.1.15 _____

2.1.16 _____

2.1.17 _____

2.1.18 _____

2.1.19 _____

2.1.20 _____

2.1.21 _____

(25)

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER

SENTRUMNOMMER

2.2 2.2.1

(2)

2.2.2

(2)

2.2.3

(3)

2.2.4

(3)
[35]

VRAAG 3

3.1

Dt	MATERIAALKONTROLEREKENING				Kt

(6)

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER												
SENTRUMNOMMER												

3.2

Dt		**PRODUKSIEKONTROLEREKENING**			**Kt**

(7)

3.3

Dt		**AFGEWERKTEGOEDERE-REKENING**			**Kt**

(5)

3.4

Dt		**VERVAARDIGINGSBOKOSTE-KONTROLEREKENING**			**Kt**

(7)
[25]

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER

SENTRUMNOMMER

VRAAG 4

4.1 4.1.1

(5)

4.1.2

(7)

4.1.3

(5)

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER	
SENTRUMNOMMER	

4.2 **CELLPHONE MANUFACTURERS SE VOORRAADGROOTBOEKKAART: MATERIAAL CD01**

DATUM	**ONTVANGSTE**			**UITGIFTE**			**SALDO**		
	EEN-HEDE	**PRYS**	**TOTAAL**	**EEN-HEDE**	**PRYS**	**TOTAAL**	**EEN-HEDE**	**PRYS**	**TOTAAL**
		R	R		R	R		R	R
1									

(18)
[35]

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER													
SENTRUMNOMMER													

VRAAG 5

5.1 **BOOTH MANUFACTURERS SE PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2016**

(20)

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER													
SENTRUMNOMMER													

5.2 **BOOTH MANUFACTURERS SE INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2016**

(10)
[30]

VRAAG 6

6.1 6.1.1 _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

EKSAMENNOMMER

SENTRUMNOMMER

6.1.2

(2 × 3) (6)

6.2

(6)

6.3

(3)
[15]

TOTAAL VIR AFDELING A: 140
GROOTTOTAAL: 200

Downloaded from www.mycourses.co.za

Kopiereg voorbehou